

Procesbeskrivelse for 2. runde

Introduktion

Etableringen af Pionercentrene er en ambitiøs national satsning, som udfoldes i tæt samarbejde mellem uddannelses- og forskningsministeren, Danmarks Grundforskningsfond, Carlsbergfondet, Lundbeckfonden, Novo Nordisk Fonden, Villum Fonden, evt. flere af de største private fonde, og universiteterne.

Fondene har nu høstet de første erfaringer med initiativet og er på den baggrund klar til at indlede 2. runde.

1. runde

Processen for kaldelse samt udpegning af internationalt ekspertpanel til at forestå faglige bedømmelser m.v. er fulgt nøje som beskrevet i Udmøntningsmodellen fra 2019.

De samfinansierende fonde har på den baggrund inviteret én af de nominerede kandidater (inden for temaet kunstig intelligens) til at gå videre i samarbejde med de involverede danske universiteter. Processen med udarbejdelse af projektbeskrivelser (fase 1 og 2), interviews mv. følger de trin, der er beskrevet i Udmøntningsmodellen.

2. runde

Fondene har besluttet at lancere en ny 2. runde med henblik på at etablere yderligere 2-3 Pionercentre indenfor de to emneområder; energi/klima og kunstig intelligens, i udgangspunktet 2 inden for energi/klima og evt. 1 yderligere indenfor kunstig intelligens. Grundlæggende fastholdes de centrale elementer af Udmøntningsmodellen fra 2019, navnlig for så vidt angår krav og vurderingskriterier, budget og samfinansiering, kontraktmodel, rammer for værtsinstitution, governance mv.

Særligt med hensyn til kaldelse og ekstern faglig bedømmelse er der dog foretaget sådanne tilpasninger til processen, som vurderes relevante for en succesfuld ny runde.

I det følgende beskrives de tilpassede rammer under anvendelse af de samme elementer, som er indeholdt i den oprindelige Udmøntningsmodel fra 2019:

1. Kaldelse
 2. Ekstern faglig bedømmelse
 3. Krav og vurderingskriterier
 4. Budget og samfinansiering
 5. Kontraktmodel
 6. Værtsinstitutionens rammer
-

7. Governance/løbende styring
8. Habilitet
9. Retningslinjer for projektbeskrivelsen

Ad 1. Kaldelse samt projektbeskrivelse (fase 1)

2019-Udmøntningsmodellens proces for kaldelse, jf. modellens trin 1-6, blev meget ressourcetung i 1. runde og gentages derfor ikke i 2. runde.

I stedet anvendes en proces med direkte rekruttering af pionercenterledere. Processen er inspireret af praksis fra internationale universiteter, navnlig USA, hvor det er velkendt og accepteret, at de dygtigste forskerledere ikke selv aktivt søger nye stillinger, men skal hentes ved direkte rekruttering. På baggrund af erfaringerne fra 1. runde vurderes processen med direkte kaldelse at være nødvendig for at indfri initiativets ekstraordinært høje ambitioner.

Fondenes styregruppe vil på grundlag af en faglig vurdering af de stærkeste danske forskningsmiljøer, dvs. en stillingtagen til hvor der er basis for en stor satsning sammenholdt med kandidatens profil, udarbejde en prioriteret liste over 2-5 mulige kandidater. Kandidaterne vil blive listet på baggrund af en foreløbig forventning om, at de vil kunne opfylde Udmøntningsmodellens krav og kriterier, dvs. ud fra deres faglige profiler, CV m.v., idet der samtidigt søges taget hensyn til at sikre størst mulig mangfoldighed med hensyn til køn, alder mv.

De listede kandidater vil blive direkte forespurgt om deres eventuelle interesse i en stilling som pionercenterleder. Interesserede kandidater vil herefter blive introduceret til et eller flere danske universiteter for at sikre en god forankring i det danske forskningsmiljø. Når der er fundet et match mellem kandidat og universiteter opfordres kandidaterne til sammen med det forventede værtsuniversitet og øvrige deltagende universiteter at indsende den fase 1-projektbeskrivelse med budgetoverslag, som er indeholdt i 2019-Udmøntningsmodellens trin 7 og 8.

Ad 2. Ekstern faglig bedømmelse

2019-Udmøntningsmodellen fastlagde en proces, hvorefter den eksterne faglige bedømmelse af kandidaterne og deres projekter skulle varetages af et særligt udpeget internationalt ekspertpanel, der var velegnet til at bedømme op til 40 kandidater inden for de to overordnede, brede emneområder. Processen har været anvendt i 1. runde, i første omgang i forbindelse med shortlistning af et bredt udsnit af kandidater og efterfølgende i forbindelse med egentlig peer review af den udvalgte kandidats projektbeskrivelse. Denne model for ekstern faglig bedømmelse er efter fondenes vurdering ikke velegnet i forbindelse med 2. rundes direkte rekruttering, hvor der primært er behov for specialistkompetencer i den eksterne faglige bedømmelse.

Fondene vil i 2. runde i stedet gå tilbage til den model for ekstern faglig bedømmelse, som anvendes af de fleste danske fonde, og som er velfungerende. Det betyder, at fondene for hver kandidat, som opfordres til at indsende CV og projektbeskrivelser, efter høring af de involverede universiteter og kandidaten vil udpege tre individuelle eksterne bedømmere, som hver udarbejder en individuel faglig bedømmelse. De involverede universiteter og kandidater vil få bedømmelserne i partshøring i overensstemmelse med Danmarks Grundforskningsfonds sædvanlige praksis. Denne proces modsvarer 2019-Udmøntningsmodellens trin 9.

De øvrige trin 10-13, der er beskrevet i 2019-Udmøntningsmodellen (side 4), følges uændret i 2. runde.

Ad 3. Krav og vurderingskriterier

Vurderingskriterierne i 2019-Udmøntningsmodellens pkt. 4 var genstand for nøje overvejelser under udarbejdelsen af modellen. Vurderingskriterierne vil i vidt omfang blive gentaget i 2. runde, dog er der i lyset af erfaringerne fra 1. runde foretaget få tilpasninger.

De tilpassede vurderingskriterier er indsat nedenfor og vil blive gentaget direkte over for de involverede kandidater og deres værtsinstitutioner/deltagende universiteter, når de opfordres til at indsende de projektbeskrivelser, som skal til ekstern faglig bedømmelse.

Vurderingskriterier

Pionercenter-bevillingerne gives til en forskningsleder, som skal stå i spidsen for en forskergruppe med et nyskabende grundforskningsprojekt med klare ambitioner om transformative løsninger på store samfundsudfordringer. Kandidaterne skal derfor kunne dokumentere, at de evner at drive projekter med ambitionen om at rykke forskningsfronten på fundamental vis inden for deres fagområde.

Kandidatens faglige profil og ekstraordinære høje niveau skal sandsynliggøre, at Pionercentret vil kunne bidrage med konkrete løsninger på særlige samfundsudfordringer og videreudvikle allerede eksisterende miljøer ved danske universiteter eller opbygge et nyt fagligt miljø ved relevante institutioner og dermed etablere et helt nyt forskningsområde i dansk kontekst.

Pionercentret forventes at inddrage de bedste miljøer i landet på tværs af institutioner og fagområder – samt i relevant omfang at inddrage private virksomheder i udvikling af løsningerne.

I forhold til centerlederen gælder det at:

- *Centerlederen skal have et ekstraordinært højt forskningsniveau i international særklasse*
- *Centerlederen skal have udvist en særlig evne til at få visionære forskningsideer, der har demonstreret transformativt potentiale og sigtet mod at ændre specifikke opfattelser/paradigmer inden for et givent forskningsområde og potentiale til at skabe konkrete løsninger på store samfundsudfordringer*
- *Centerlederen skal have demonstreret en særlig evne til med succes at have holdt fokus på strategisk og kontinuerlig prioritering af udvalgte risikobetonede projekter i sin forskningsportefølje*
- *Centerlederen og centrets kernegruppe skal have tilstrækkelig erfaring til – på tværs af institutioner og fagområder – at kunne etablere et kreativt og dynamisk internationalt miljø, som kan uddanne den næste generation af topforskere.*
- *Centerlederen skal være drevet af et stærkt ønske om at inddrage og dele sin forskning med studerende og yngre forskere på alle niveauer og tidligere have udvist talent og passion herfor.*

- *Centerlederen skal samtidig have betydelig international erfaring som forskningsleder og være internationalt anerkendt som topforsker inden for sit felt. Dermed skal kandidaten også kunne tiltrække de stærkeste internationale samarbejdspartnere.*

I forhold til forskningsprojekterne gælder det at:

- *Den overordnede forskningsidé skal være udpræget original og ambitiøs.*
- *Den overordnede forskningsidé skal sandsynliggøre et potentiale til at indfri forventningen om fundamentale, videnskabelige nybrud og bidrage med konkrete løsninger på store samfundsudfordringer både på kort (indenfor 5-7 år) og lang sigt (10-15 år).*
- *Forskningsprojektets samlede portefølje skal indeholde risikobetonede projekter. Det vil blive vægtet positivt, at det sandsynliggøres, at netop disse risikobetonede projekter i særlig grad har potentialet til at fremme den samlede forskningsporteføljes chancer for videnskabelige gennembrud og løsninger for samfundet.*
- *Projektideen skal demonstrere forskningslederens engagement i det specifikke projekt, tilknytningen til og ambition om inddragelse af alle stærke/relevante forskningsmiljøer i Danmark så vidt muligt med inddragelse af alle hovedområder.*
- *Virksomhedsinddragelse vil blive vægtet positivt, herunder særligt involvering af danske virksomheder i det omfang de kan bidrage til samfundsløsninger. Der lægges vægt på, at involvering af specifikke virksomheder ikke må vanskeliggøre inddragelse af andre.*

Ad 4. Budget og samfinansiering

2019-Udmøntningsmodellen med bilag 1 (Omkostningstyper vedr. pionercentre) indeholder en ret omhyggelig gennemgang af vilkår for budget og samfinansiering.

Der foretages ingen ændringer heri.

Ad 5. Kontraktmodel

2019-Udmøntningsmodellens standardkontrakt i bilag 2 følges uændret i 2. runde.

Ad 6. Værtsinstitutionens rammer

2019-Udmøntningsmodellen tager udgangspunkt i én værtsinstitution. I overensstemmelse med de tilpassede vurderingskriterier præciseres det i processen for 2. runde, at pionercentret forventes at inddrage de bedste miljøer i landet på tværs af institutioner og fagområder – samt i relevant omfang at inddrage private virksomheder i udvikling af løsningerne.

Ad 7. Governance/løbende styring

Der stilles en række ret præcise krav til governance i Udmøntningsmodellen fra 2019. Der foretages ingen ændringer heri for 2. runde.

Ad 8. Habilitet

2019-Udmøntningsmodellens adskillelse af opgaver og roller opretholdes ikke fuldt ud i 2. runde, hvor det er fondene, som foretager en direkte rekruttering af mulige kandidater. Stadig vil der dog som anført overfor være ekstern faglig vurdering af de enkelte kandidater.

I forbindelse med behandling af de konkrete ansøgninger skal alle fonde og bedømmere iagttage de almindelige regler om inhabilitet. Udmøntningsmodellen lader Danmarks Frie Forskningsfonds bindende retningslinjer vedrørende inhabilitet være gældende for initiativet, jf. bilag 6 til 2019-Udmøntningsmodellen. De fortsætter også for 2. runde.

Ad 9. Retningslinjer for projektbeskrivelsen

Udmøntningsmodellen fra 2019 har fastlagt retningslinjer for projektbeskrivelsen i bilag 6. Disse retningslinjer er yderligere blevet udfyldt og implementeret i den template, som fondene udarbejdede til brug for indsendelse af projektbeskrivelse for fase 1 i 1. runde.

Også for 2. runde vil de individuelt rekrutterede kandidater og de universiteter, hvor de pågældende forankres, modtage detaljerede templates til brug for indsendelse af projektbeskrivelser m.v.
